

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Przemysł metalowy i maszynowy w Wielkopolsce

Źródło:

Życie Gospodarcze, Rok 18 1939 numer 9, strony 131-132

Artykuł udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt. „Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39« H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

„POL“

Polska Fabryka Wyrobów Papierniczych Sp. z o. o.

Jedną z najstarszych firm przemysłu papierniczo-przetwórczego znana w całej Polsce jest Polska Fabryka Wyrobów Papierniczych „POL“ Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu, ul. Strzelecka 31. Przedsiębiorstwo to istnieje od roku 1895, przeszło w roku 1918 w dziejowym momencie odzyskania niepodległości państwowej i wdrożeniu akcji unarodowienia przemysłu z rąk żydowskich na własność konsorcjum polskiego.

W ostatnim czasie przeprowadzono gruntowną reorganizację całego przedsiębiorstwa, zakupiono kilka najnowszych maszyn i ulepszono urządzenie techniczne. Firma „POL“ zdobywa coraz nowe rynki zbytu a jej wyroby zresztą dobrze znane pod marką „POL“ zyskują na rozgłosie i popularności.

Firma „POL“ posiada najnowsze urządzenia dla wszelkich

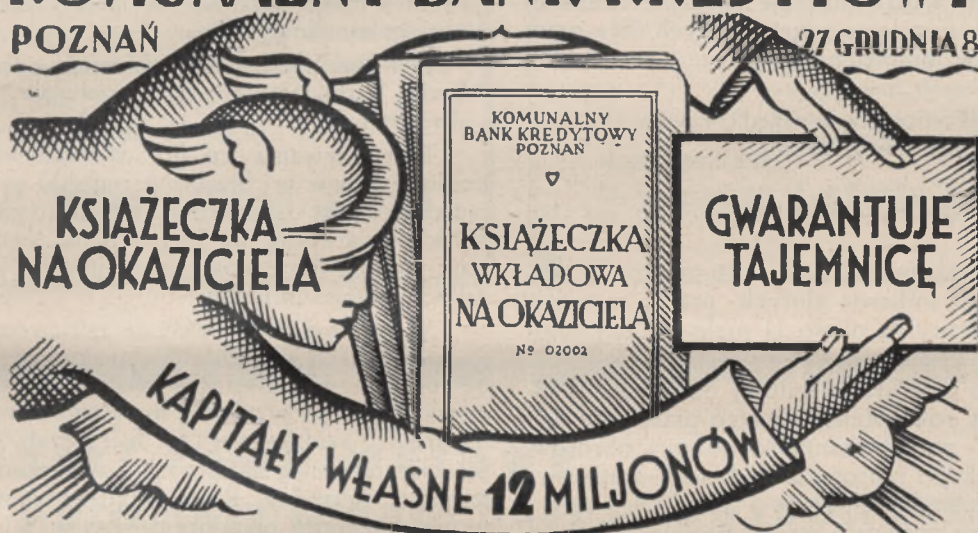
wyrobów papierowych, jest doskonale wyposażoną w maszyny drukarskie i introligatorskie.

Znane z popularności są: agenda dla handlu i przemysłu, segregatory „FORTUNA“ i „BAŁTYK“, teka KOŁO, skoroszyty, albumy fotograficzne, pamiętniki, podkładki z tektury i skóry, notesy, bruliony, zeszyty, książki handlowe, bloki rysunkowe, jak i wszelkie druki dla urzędów i firm przemysłowych i handlowych. Firma posiada we wszystkich województwach własnych przedstawicieli a w centrali jest zatrudnionych przeszło 100 pracowników. Firma „POL“ bierze rok rocznie udział w Targach Poznańskich w pawilonie nr. 17 stoisku 1717 i zaprasza wszystkich zwiedzających Targi Poznańskie, a w szczególności Szanownych Odbiorców i Sympatyków do bliższego zaznajomienia się z naszymi wyrobami.

KOMUNALNY BANK KREDYTOWY

POZNAŃ

27 GRUDNIA 8

Centrala Finansowa K. K. O. Województw Poznańskiego i Pomorskiego

Przemysł metalowy i maszynowy w Wielkopolsce.

Mimo warunków nie sprzyjających specjalnie rozwojowi przemysłu metalowego i maszynowego na terenie Wielkopolski a w szczególności mimo dużej odległości surowców dla produkcji tych artykułów, przemysł metalowy i maszynowy rozwinął się w latach powojennych na terenie wojew. poznańskiego i pomorskiego bardzo znacznie.

Z pośród bardziej szczegółowych produktów używanych przez tę branżę przemysłu wymienić należy silnie rozbudowany dział odlewnictwa, uzyskujący zarówno żeliwo i bronz jak i odlewy stalowe, który stanowi podstawę do szerokiej produkcji maszyn i konstrukcji żelaznych. Dział maszynowy rozwinął się w Wielkopolsce już w okresie przedwojennym a szcze-

gólnie w okresie powojennym i siedl głównie w kierunku produkcji maszyn rolniczych, w której to dziedzinie aż do kryzysu istniało stale wzrastające zapotrzebowanie. Lata kryzysu spowodowały głębokie załamanie tej dziedziny produkcji, a to zarówno przez spadek zapotrzebowania jak i wielkie straty spowodowane przez niewypłacalność rolnictwa i ustawy oddłużeniowe. Stąd też ten dział produkcji maszynowej wykazał największy spadek rozmiarów i szereg przedsiębiorstw produkcyjnych na tym odcinku ograniczyło lub zupełnie zlikwidowało.

Stosunkowo korzystniej, jakkolwiek i tu niezwykle ciężko dał się odczuć kryzys, przedstawiała się produkcja maszynowa innego działu, a więc produkcja obra-

biarek, instalacji chłodniczych, armatur, narzędzi metalowych itp. Osobnym poważnym działem produkcji, wyróżniającym się tak na terenie Polski jak i znajdującym zbyt zagraniczny jest produkcja parowozów i wagonów. Tu wspomnieć by też należało o rozwijającym się przemysle motoryzacyjnym na terenie Wielkopolski, który wyrabia m. in. motory motocyklowe, kajakowe, rowery a w szczególności specjalizuje się w produkcji części motoryzacyjnych, które dostarcza do wielkich przedsiębiorstw motoryzacyjnych, które w międzyczasie powstają przede wszystkim na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Do należyte rozwiniętych dziedzin produkcji metalowej w Wielkopolsce należy zaliczyć jeszcze fabryki maszyn młyńskich, emaliernie, fabryki sprzętów gospodarczych, przedsiębiorstwa produkujące galanterię metalową i in.

Studium przebiegu koniunktury w przemyśle metalowym jest w szczególności pouczające z uwagi na to, że przemysł ten, zaliczający się w przeważającej mierze do grupy przemysłu inwestycyjnego, wykazuje najsilniejszą niemal wrażliwość na wahania koniunkturalne.

Rozmiary tych wahań ilustruje poniższe zestawienie obrotów fabryk metalowo-przetwórczych (bez przemysłu wojennego) w milionach złotych:

- 1924 r. — 233
- 1929 r. — 914 (koniunktura przedkryzysowa)
- 1933 r. — 325 (dno kryzysu)
- 1937 r. — 758.

W r. 1938 obroty tego przemysłu przekroczyły już stan z r. 1929.

Ponieważ zdolność produkcyjną tego przemysłu ocenia się na blisko 1,5 miliarda złotych, przeto w sumie osiągnięto ub. r. obroty na około $\frac{1}{4}$ maksymalnej zdolności produkcyjnej.

Jeżeli chodzi o przemysł metalowy na terenie Wielkopolski, to ubiegły rok upłynął dla tego przemysłu niemal bez wyjątku pod znakiem wzmoczenia obrotów, choć wzrost produkcji i rentowności układał się nierównomiernie dla poszczególnych grup.

Odlewnie żelaza notowały wzrost produkcji i obrotów o ca 20% i były zatrudnione niemal w 100% swych możliwości. Zdecydowany wzrost zatrudnienia wykazały też takie dziedziny produkcji metalurgicznej, jak: produkcja kotłów parowych, lokomobil, urządzeń chłodniczych itp.

W produkcji maszyn, obrabiarek i narzędzi wzrost również był znaczny, wyrażając się przeciętnie w cyfrze ca 25%. W niektórych przedsiębiorstwach wzrost był jeszcze znaczniejszy, wynosząc około 45% wzrostu w zestawieniu z r. 1937, a ponad 100% w zestawieniu z rokiem 1936. Cyfry te odnieść też należy w pełni do działu maszyn rolniczych. Wzrost produkcji w tej dziedzinie jednakże nie zdołał jeszcze w pełni wyrównać uprzednio przez przemysł poniesionych strat, a nadto koniunktura na tym odcinku ma charakter nieco sztuczny, z uwagi

na częściową centralizację zakupów przez organizacje i spółdzielnie rolnicze.

Emaliernie, fabryki naczyń blaszanych, oraz część przemysłu galanterijno-metalowego notowały również znaczniejszy wzrost produkcji, wahający się w skali 10 do 30%. Nie nastąpiły natomiast znaczniejsze zmiany w produkcji przedsiębiorstw maszyn młyńskich, drobnych narzędzi (noże) itp.

Oдноśnie wysokości płac robotniczych nie nastąpiły w przemyśle metalurgicznym generalne zmiany. Tym nie mniej istniała pewna tendencja do zwwyżki płac (do 10%), w odniesieniu zaś do sporadycznych przedsiębiorstw podwyżki te były związane z nadaniem mocy powszechnie obowiązującej umowom zbiorowym i wtedy zwwyżki dochodziły nawet do 40%, co oczywiście stwarzało bardzo znaczne obciążenie przedsiębiorstwa.

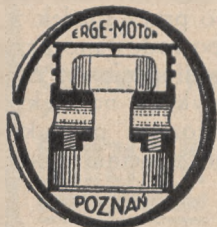
Z istniejących trudności wymienić należy przede wszystkim kwestię taryf kolejowych, dalej — głównie w odniesieniu do drobnych wyrobów metalowych — anonimową konkurencję przedsiębiorstw żydowskich, a wreszcie niewłaściwie pojmowaną akcję administracji w kierunku podniesienia wyglądu zewnętrznego miast, na skutek czego dokonuje się bardzo często zdejmowania plakatów emaliowych.

Poważna ilość przedsiębiorstw odczuwała też dośkliwy brak potrzebnych kredytów inwestycyjnych i obrotowych.

Przewidywania co do dalszego kształtowania się koniunktury w tej branży przemysłu są pomyślne, biorąc pod uwagę zarówno fakt stałej dążności do uprzemysłowienia kraju, jak i okoliczność, że w ub. roku import wyrobów metalowych obejmował jeszcze ok. 40% całości naszego importu.

W obecnej chwili główne zainteresowanie przemysłu metalowego wielkopolskiego skupiać się musi na tym, by rola jego na rynku wewnętrznym w Polsce, który to rynek zbytu na produkty metalowe i maszynowe obecnie bardzo szybko wzrasta, nie została ograniczona. — Stąd konieczne są duże wysiłki w kierunku opanowania terenów Centralnej Polski, stąd zrozumiałe zainteresowanie przemysłu metalurgicznego w Wielkopolsce sprawami COP-u i liczny udział w wyjazdach w te okęgi. Poszczególne przedsiębiorstwa metalowe oraz motoryzacyjne dokonują też obecnie w szybkim tempie specjalizacji swej produkcji, która gwarantuje możliwą tanią kalkulację oraz dokładną standaryzację produktu znajdującego często zbyt poddostawczy w wielkich przedsiębiorstwach metalowych i motoryzacyjnych.

Poczynione ostatnio przez przemysł metalowy w Wielkopolsce wysiłki w tym kierunku gwarantują, że przemysł ten nie może w sposób bardzo wydatny nie tylko samodzielnie obsługiwać wielu towarami polski rynek popytu, ale i jako przemysł poddostawczy może być podstawą wielkiego przemysłu montowni motoryzacyjnych i fabryk konstrukcji metalurgicznej w innych okęgach Polski. (r.)

„ERGE-MOTOR”

Tel. 79.29 i 79.21 **POZNAN** ul. Mylna 38/40

KOSZTORYSY, CENNIKI I PORADY FACHOWE
BEZPŁATNIE

FABRYKA tłoków, pierścieni, sworzni
i tulei cylindrowych do wszelkich motorów spalinowych.

PRECYZYJNA SZLIFIERNIA
cylindrów i wałów korbowych

Największe i najstarsze przedsiębiorstwo
tego rodzaju w Polsce.

„Wystawiamy na Targach Poznańskich, hala automobilowa, stoisko 107“